

rate“. Straks efter Valget syntes det at være dette Partis Taktik at kritisere alt, hvad der kom fra Reformpartiets Side. Derfra gik man øjensynlig over til den modsatte Yderlighed at sige „Ja og Amen“ til alt, hvad der kom derfra. Jeg tror, at begge Dele ere lige forkerte. Jeg er glad ved, at dette Parti dog har strammet sig saa meget op ved denne Lejlighed, at det har turdet sige sin Mening om en Sag, der bæres frem af Reformpartiet. Jeg tror ogsaa, at man har bedømt Resultatet forkert af det sidste stedfundne Valg. Det, der skete, var ikke, at de moderates Taktik blev fordømt, fordi den i og for sig var moderat. Dommen gik imod Forliget, og de af Reformpartiet, der bleve valgte, bleve egentlig valgte som moderate, der vare gaaede mod Forliget. Det var i Grunden „de femtens“ Politik, der sejrede ved Valget. Jeg er ganske vis paa, at de fleste ærede Medlemmer ville give mig Ret i, at det var det moderate Parti, der sejrede; man syntes kun ikke om det Forlig, der var lavet. Man ønskede Reformen gennemførte; det erkendte alle inden for Forligets Modstandere, hvad enten de kaldte sig radikale eller moderate. Derfor lavede man ogsaa et Parti, som man gav selve Reformnavnet. Jeg var ogsaa selv med den Gang. Jeg tror imidlertid, at man ogsaa da bedømte Situationen noget forkert. Ganske vist er der en stærk Reformtrang i Befolkningen, men hvis man tror, at det er absolut nødvendigt at skaffe Reformen uden Hensyn til, hvad de due til, og hvad de indeholde, tager man fejl. Jeg har paa Fornemmelsen, at, naar Reformpartiet, som det hedder sig, vil bringe denne Ulykkesforsikringslov igennem, endog ordret, og naar en anden Lov, nemlig Skoleloven, skal blive et andet af Samlingens Resultater — og der siges, at være Sikkerhed for, at den vil gaa igennem — er det ikke, fordi man helt igennem er enig om, at disse to Love egentlig ere noget for det arbejdende Samfund, for dem, man ellers i Almindelighed gerne vil arbejde for, men fordi man tror, at Vælgerne ere i den Grad reformgale eller — da det jo skal være slemt at nævne Reformen i Forbindelse med et saadant Ord — i den Grad opsatte paa Reformen, at de ligefrem sluge dem raa uden at se efter, hvad Indhold der er i dem. Men hvis man tror det, tager man fejl. Jeg er vis paa, at det i alt Fald ude paa Landet ikke vil blive gouteret, naar Rigsdagsmændene komme hjem og sige: I Aar have vi skaffet Jer to store Resultater, nemlig en Beskyttel-

seslov for de velstillede Fabrikanter og deres Arbejdere — en Beskyttelseslov, som I Arbejdere paa Landet ikke komme ind under, skønt I skulle betale Jeres Part i Form af en Fordyrelse af Varerne — og en Skolelov, som giver meget lidt af en Forbedring i selve Undervisningen, men derimod tager en hel Del Penge af Jeres Lomme til Skolelærerne.

Det er i det hele taget meget relativt, hvad der skal forstås ved humanit. Selvefølgelig ser en Lov som denne human ud i Overkriften, og en Skolelærerlønningsslov kan ogsaa være human, og naar man giver en ekstraordinær Pension til en Mand, der har haft 5—6,000 Kr. om Aaret paa 2—3,000 Kr. om Aaret, efter at han har tjent i Staten i mange Aar; er det ogsaa humanit imod ham, men mod dem, der skulle betale, er det mindre humanit. Naar man ser denne Lov efter, vil man opdage, at den i Virkeligheden er en absolut Inhumanitet, fordi de, der komme til at betale, trænge i højere Grad end de, der skulle nyde godt af Loven, og de, der komme til at nyde godt af Loven, ere i Virkeligheden meget faa. I Virkeligheden bliver det nærmest nogle Storfabrikanter, der tvinge deres smaa Konkurrenter til større Udgifter ved deres Arbejderes Forsikring, en Udgift, som deres Arbejdere dog komme til at betale vedkommende Fabrikanter.

Jeg vil til Slutning sige, at der har gaaet et Rygte, om at denne Lov skulde jages igennem uden Udvalg. Jeg kan ikke tro, at man vil fastholde dette Ønske. Efter den Kritik, der er kommen til Orde, navnlig med Hensyn til Lovforslagets Enkeltheder, synes det nødvendigt at faa det i det mindste noget omredigeret. Jeg vilde meget ønske, at det kom i Udvalg og kunde blive saaledes overvejet igen, at man kom ind paa et helt andet Grundlag. I hvert Fald vilde det være rimeligt at rette de mange Bummerter, der ere paapegede fra forskellig Side, og som til Dels ere ligefremme Redaktionsbummerter (Afbyrdelse af *Guldbrandsen*). Der bliver sagt, at dem er der ingen af. Jeg maa dog antage, at det ærede Medlem, der afbrød mig, har hørt ivrigt efter, da det sidste ærede Medlem talte, lige som da det ærede Medlem for Horsens (Wulf) og andre ærede Medlemmer talte, og saa synes jeg ikke, man kan være blind for, at der ikke er saa ganske faa af dem. I alt Fald tror jeg nok, det kan fortjene Overvejelse, om Lovforslaget ikke burde sendes i Udvalg i det mindste en lille Tid. Jeg synes, det vilde stemme